

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАНА“
 виносить в Австрії:
 на цілий рік 24 К
 на пів року 12 К
 на чверть року 6 К
 на місяць 2 К
 Поодинокі число 10 сотиків.
 Телефон Редакції ч. 1484.

РУСЛАН

Виходить у Львові щодня крім неділь і руских свят о 5 год. по полудні. — Редакція, адміністрація і експедиція „Руслана“ при ул. Хмельовського ч. 15, II. поверх.

Рукописи звертає ся лише на попередню засторогу.

ХРИСТІЯНСЬКО-СУСПІЛЬНИЙ ДНЕВНИК.

Процес о державну зраду.

Вчора розпочав ся в Мармароскім Сиготі на Угорщині судовий процес проти Олександра Кабалука і 180 товаришів о державну зраду в хосен Росії.

Ол. Кабалука втік перед процесом. Має 36 літ, є нежонатий і був звичайним лісовим робітником. З помічю русофільських агітаторів, братів Геровських з Черновець, поїхав до Росії, до Єрусалима і на гору Атос, де став православним черцем. Повернувши з Атос на Угорщину, почав „навертати“ греко-католицьке населення на православ'є, що єму між темними угорськими Русинами удавало ся. При сих „навертанях“ йшла в парі агітація в хосен Росії, бач Кабалука і єго ученики стояли в тісних зносинах з братами Геровськими, гр. Бобринським, „Гал.-русским Обществом“ в Петербурзі, єпископом Евлогієм, Антонієм, з Холмом, Почаєвом і т. д.

Кабалука і товариші розкидували по Угорській Русі ріжні листки і часописи, в яких виславлювано російську народну ідею і православну церкву, та лаяно греко-католицький обряд і єго духовенство. Сі письма відчитувано на зборах, пояснювано і поширювано між населенням. В брошурі „Вѣра и Церковь“ сказано: „російський цар є лихий на нашого цїсаря і забере цїлий простір, де мешкають Русини, аж по Тису. Тому треба, щоби ви перейшли на православ'є, щоби тоді, коли одержимо поміч Росії, часть Угорщини, в котрій мешкають Русини, легко (!) перейшла під пановане

Росії“. В тій брошурі кинено обиду на греко-католицьку релігію і названо єї зіпсутою. Далше читаємо в сій брошурі: „хто триває в греко-кат. релігії, дістає ся до пекла. Греко-православна релігія, якої головою є цар, є найліпша і єдина і веде до спасеня. Коли не навернете ся, то російський цар, який скоро прийде до краю, поставить навернених по правіці, а ненавернених по лівіці. Цар прикаже, щоби ті, що будуть по правій, застрілили тих, що будуть по лівій“.

Очевидно, що страх перед російським царем і пеклом нагнав багато народу до православ'я, найбільше в комітаті Мармарош і Берєг.

Курсували численні рублі і копійки, які „навернені“ давали Хаїмови Ругнерови в Дульфальо і В. Вайсови в Гушті. Єпископи Евлогій, Антоній і черці з Атос заосмотрювали навернених в літургічні книжки і инше потрібне до богослуженя. Роблено заходи висилати хлопців і дівчата до Холму, де мали образувати ся на місіонарів для Угорщини. В летучім листку „пояснене для православних просторій і новий календар“ накладає ся кождому Русини обовязок відбути паломництво до Росії і сказано, що унію заведено насильно. В сїм листку приказано молити ся за царя, царську родину і російську армію.

Новинки.

— До статії „Диявольська клевета“. Зближав ся страйк складачів. Про се знало „Нове Слово“ та було певне,

що або „Руслан“ приступить до спільного виданя часописи, або перестане на час страйку виходити. Чи в однім, чи в другім разі, не могли би ми відповідно нап'ятувати сеї нікчемної напасти. І саме гідка клевета на християнсько-суспільну організацію, ведла нам оглянути ся за своїм власним видавництвом на час страйку. Єдино тому не пристали ми на видаване спільної з „Ділом“ і „Новим Словом“ часописи. На низку клевету треба було реагувати, щоби болото не прилипло до нашої організації. А о се ходило анальфабетови, що веде за п. Цегельського „Нове Слово“. Замітимо, що п. Цегельський, прочитавши нікчемну клевету в своїм органі, сказав про анальфабета при людях: „А то вбрав мене в св...во“. І правду сказав!

— **Поклін памяти Євгенії Барвінської.** Дня 23. грудня зібрали ся члени „Львівського Бояна“ на пробу. Дірігент, др. М. Волошин присвятив сердечну згадку членови-основателеви і першій дірігентці товариства, бл. п. Євгенії Барвінській та визначив пробу на 26. вечером в тій цілі, щоби мішаний хор міг взяти участь в похоронах. Промови д-ра Волошина вислухали члени, повставши з місць. — Того самого дня зібрала ся старшина „Християнсько-суспільного Союзу“ і рішила зложити своєму Провідникови слова співчутя, а на домовині покійної покласти вінець. Ненадійний удар, який стрів Дім Олекс. Барвінського, викликав щирий відгомін по цїлім краю. Настіли сотки листів і телеграм з заявами спочуваня.

Девятий том творів Стефана Ковалева.

Стефан Ковалів: „Образки з галицької Каліфорнії“.

(Конець).

Наш селянин не так легко пускає з рук свою землю! Треба добре підходити єго з усіх сторін, треба довший час ріжних штук деморалізаційних уживати, щоби з єго батьківщини за будь-що викинути, з торбами пустити, а по сїм із сеї єго кервавиці міліони збивати.

„Два літа тягнуло ся контрактоване громадських лісів і пасовиска у Чудовичах під копальні нафти, два літа бороли ся пани з жидами, вкінці доведено до згоди. Гарасим Кишка — як сказано — приїхав, провірив, що се в порядку, вислав зараз Семена Сироїда з листами і телеграфічними депешами на пошту і до судіних фабрик.

По тих листових і телеграфічних

„штафетах“ незадовго приїхали до Чудович представителі всяких чинів, всі рівночасно; і в самоходах і на колесницях і на візках; одні в товаристві багнетів, другі з пачками банкнотів. Зачав ся під опікунчим оком „видзялових“ добродіїв вступний торг о кільканайцять сот моргів громадського ліса і пасовиска в Чудовичах. Радили зразу тайно, але не при зачинених дверях і не разом: водили ся з кождим радним за радницю в темний угол і там у громадській кропиві, в буйнім лопушу в чотири очи укладали плян договору. Що там радили, якими „штанами“ кождого чудовицького радного обдарили, або якими повітовими язвами єго лякали, лопух, кропива німаки, не скажуть нікому!“ („Сорокати штани“, стор. 60).

І що? Думаєте, не зробили свого? Тисяч п'ятьсот п'ятьдесят моргів громадського ліса і пасовиска законтрактувала отуманена громада за 2% чистого доходу і двацять тисяч корон зараз го-

тівкою, а ухвала перейшла одногосно на предложене Гаврила Пропасниці, безсовісного лицеміра, який „два літа в криміналі за богохульство сидів і в страстну П'ятницю ковбаси їв!“ (Ibidem, стор. 62).

І ні, годі далше! Не буду далше наших ран отвирати. Треба би хіба сі всі чотири образки з галицької Каліфорнії переписати, щоби всьо досадно представити.

Я хотів би ще лиш на одно звернути увагу.

Як то? То лиш самі темні, лихі сторони в Ковалева томі представлені і більше нічого?

На щастє ні. У своїх обсерваціях натрафив Ковалів й на чесні характери, от хотяйби й в образі такого Литюка.

„Литюк (або, як він на правду називає ся, Лютик — 4-ка) то оден із немогих мужиків, що не злакомив ся на ненадійну наживу великих капіталів й не ліз із ходаків у панські лякери по приміру своїх кумів й сватів Сисаків, лише

— В честь митроп. Іпатія Потія відбув ся дня 28. с. м. ювілейний обхід в Городиславичах, бобрецкого повіта. Рано була Служба Божа при престолі св. Йосафата з відповідною проповіддю о. пароха Дякова, а парохіяни приступили громадно до св. Причастия. По вечірні зібрали ся селяни в гарно пристроєній читальні „Просвіти“ і вислухали відчиту о. пароха про бл. п. о. Потія, а потім співано набожні пісні і народний гимн.

— **Львівська печать в часі страйку.** Вчора був цілий читаючий Львів порушений страйком в друкарнях. Всі розпитували ся, чи вийдуть часописи. І вийшли вправді днівники (з виїмкою „Народної Часописи“), але в дуже маленькім форматі. „Діло“ вийшло на спілку з „Новим Словом“ дуже куценьке. „Wiek Nowy“ і „Gazeta wieczorna“ вийшли дуже зменшені. 6 польських днівників („Dziennik polski“, „Przegląd“, „Gazeta Narodowa“, „Kurjer Lwowski“, „Gazeta lwowska“ і „Słowo polskie“) видали спільно „Kronik-u“ на двох листках друку.

По всіх трафіках допитувано ся, чи вийшов „Руслан“. Оден святихник чекав на него в бюрі Соколовского до год. 8-ої вечером.

Одна „Прикарпатская Русь“ вийшла в звичайнім форматі, а се тому, бо она друкує ся в печатни складачів. Перед печатнями, в яких самі власники складають часописи, стоїть поліція.

— **Надача парохії.** Намісництво надало о. Орестови Папови, завід. пар. в Куличкові, гр. кат. парохію цісарского наданя в Верхомлі великій.

— **Друкарський страйк** в Чернівцях вже скінчив ся. Вчора вийшли в нормальнім обемі всі три німецькі часописи, які доси видавали разом інформаційний листок.

— **Переселенчі гієни.** Львівська поліція перевела трусеницю в львівськім бюрі північного-німецького Льюйда, почім бюро замкнула, а его управителя увязнила.

— **Утеча адвоката.** Недавно утік зі Львова молодий адвокат др. Володислав Грабович, який поповнив много обманів і спроневерень, на квоту 60.000 К. Остан-

ним з пошкодованих є оден богатий львівський жид есконтер, якого Грабович натягнув на 17.000 К. За утікачом розіслала львівська поліція стежні листи. Трагі-комічною в сій справі є обставина, що сего Грабовича вильосовано на заступника судії присяжного на найблишшу каденцію.

— **Хорватські написи.** Угорський міністер торговлі приказав всім двірцям угорських залізниць Хорвації, щоби заступили угорські назви хорватськими. Се припоручене вийшло в жите на основі зобовязаня, яке приняло угорське правительство при заключеню передвыборчої угоди сербско-хорватської коадіції.

— **Повінь.** З Нового Йорка доносять, що в Барнегат шалїла оноді сильна буря, а по нїй наступила повінь, під час якої згнуло 10 осіб.

— **Львівський магістрат** взиває всіх тих війскових ветеранів, які брали участь в данській війні в 1864. р., щоби в 14-днівнім реченци зголосили ся зі своїми легітимацийними документами в Х. департаменті магістрата (ратуш III. пов.) в урядових годинах.

— **З залізниць.** З днем 1. січня отверає ся виминально Підмонастирець межі Старим Селом а Бібркою для руху особового і пакункового. — На стациї в Стрию буде дня 2. січня о 9. год. рано ліцитація невїдобраних товарів.

— **Богослуженя на св. Богоявленіе Господа Бога і Спаса нашого Ісуса Христа** (Часи царські, Вечерня, Велике освященє води, Невечере велике, Утреня і пр.) — видав Ставропігійський Інститут (Львів, ул. Руска 3) і продає по 50 сот. за примірник.

† **Посмертні оповістки.**

— **Іван Кубійович**, управитель школи в Пядиках коло Коломиї, помер дня 17. с. м. в 58 році жита. Був членом українських товариств і при его підмозі вибудовано в Пядиках „Народний Дім“. В. є. п.!

Телеграми.

Відень. Вчорашне засіданє парламенту розпочало ся о год. 11. перед пол. промовою предсідника Сильвестра. По

нім промовляли послї Дністрянський і Л. Левицкий.

Відень. В парламенті промовляло вісімох українських послів. Після того забрав слово др. К. Левицкий і заявив, що Русини здержують обструкцію з сеї причини, що вже палата вельмож ударемнила полагоду фінансового пляну.

П. Сінгалевич промовляв проти галицької краєвої шкільної Ради, п. Окуневский проти міністра-краяна, а п. Дністрянський проти засновуваня гірничої Академії в Кракові. На сїм замкнено засіданє. Слїдуюче нині о год. 11. рано. Рівночасно рада вчора палата вельмож.

Будапешт. На вчорашній розправі в Мармароскім Сиготі зізнавав перший Воробійчук і признав ся до вини, але каже, що ділав під впливом Геровского, який говорив „що прийде час, коли придуть ту Москалі“. Саля розправи повна.

Загреб. Ціле засіданє хорвацкого сойму в суботу виповнили бучі, зведені опозицією. Засіданє замкнено о 1:15 в ночи.

Відень. „N. Fr. Presse“ доносить з політичних кругів, що в кабінеті нема згідної думки що до ужитя §. 14. до фінансових предлог.

Прага. Після вістий чеських днівників, чеські сторонництва вже обробили предлоги, які поставять правительству в случаю мирових чесько-німецьких переговорів, які мають наступити в половині січня.

Цетинія. Черногорска королева умираюча. Єї дочку італійску королеву покликано телеграфічно до Цетинії.

Льондон. З Софії доносять, що болгарский кабінет порадив королеви Фердинандови, щоби на час покинув Софію, бо відкрито заговор на него. Однак властивою причиною сего кроку є намір кабінету, перевести державний замах, що мало би стати ся в неприсутности короля. Залога в Варні відмовила послуху.

Петербург. Вчора появил ся приказ царя до армії. Силою сего приказу війскові резервісти, яких звичайно в грудні пускають домів, мають бути задержані під оружем до цвітня.

держав ся кріпко свого кафтана й кожуха, а навіть сорочку носив по верха. Хоч отримав тисячі за контрактване й проценти бруто, жив зі своєю родиною дальше по давному без панських витребеньків, гарував на рілі, „курував“ худібку й мужикам і панам, та в тім ділі робить єще й нині чималу конкуренцію ветеринарям. Дивна річ, що сей ворог усякої переміни мужицької ноші, стояв о ціле небо висше над своїми братьми, що пошили ся були в надшиванці, бо мав кілька кляс гімназияльних, розумів ясно силу пари й електрики, але гордив ся своїм мужицтвом й зберігав его чесноту, та достойність“. („На Дрімайловім пустарищу“, стор. 124 і 125).

Он, де розвязка нашої сталої, вічної трагедії!

В недостатчі осьвітї!

Не був би той наш селянин анальфабетом, не читав би той наш Сисак (на

память) копєрти до себе заадресованої, при помочи „золотого цвікера“, до гори ногами, булоб у нас більше Лютиків і миб инакше стояли!

Но ми сотки літ спали, дримали! Чи ж їх, тих „менших братів“ ізза сего винувати?

І на конєць ще оден малий епізод. Мабуть в часі попередних Великодних свят Ковалів сидить при столі між своєю родиною. Коло него два найстарші его сини. Саме скінчив читати їм „На Дрімайловім пустарищи“.

Пішла звичайна розмова, о чім? о нашім житю, розвою, борбі, „здобутках“! Сини розправляли, горячили ся, стали й перемовляти ся.

Старий слухав, слухав, очи его від часу до часу заблїсли, щока нервово здрігнула ся.

„Сини мої, сини мої, діти мої, діти! Уганяєте під небеса, а не бачите прав-

дивої дійсности! Виж не бачите, що ми на пустарищи. Сотки літ лежали ми на тій нашій країні бездільно, сотки літ дримали! І аж коли нас зівсім із того пустарища схотїли викинути, кинулись ми Дрімайли на ту нашу батьківщину з криком: „не пушу, не пушу!“

Тихо стало в хаті старого „Пятки“. Якесь смертельне марєво зморозило всіх присутних. Щось стало дусити всіх у горлі. На лиці старого Ковалева зявили ся ненадїйно дві сльози... Біль страшний мусїв огортати его грудь і серце...

От чому его „Твори“ не чорнилом писані, а кровю!

І саме лиш отсе правдивий образ Ковалева-Пятки!

В Сяноці, в день 65-літних рокових Его уродин.

4-ка.